

4. Рогач О.І. Транснаціональні корпорації : Підручник / О.І. Рогач. – К.: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2008. – 400 с.
5. Рокоча В.В. Транснаціональні корпорації : навч. посіб. / В.В. Рокоча, О.В. Плотніков, В.Є. Новицький. – К. : Таксон, 2001. – 304 с.
6. Самофалов В. Створення українських транснаціональних корпорацій – вимога часу / В. Самофалов // Економічний часопис – XXI. – № 6. – К. : Ін-т трансформації суспільства, 2002. – С. 14–16.
7. Financial and Banking Book. – N.Y. : Elsevier, 1991. – 342 с.
8. FDI Statistics Website : <http://stats.unctad.org/FDI>.
9. United Nations Conference on Trade and Development Website : <http://www.unctad.org>.

УДК 339.92(73)(510)(045)

ПАНИКАР Г.Ю.,

Інститут міжнародних відносин НАУ,
доцент кафедри міжнародних економічних
відносин і бізнесу, к.е.н.

МАТВІЄНКО А.В.,

Інститут міжнародних відносин НАУ,
студент

ЕКОНОМІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО США ТА КИТАЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто стратегічне партнерство між США та Китаєм у економічному контексті глобалізаційних процесів. Проаналізовано основні причини співпраці та недовіри, які визначають характер двостороннього партнерства. Акцентовано основну увагу на взаємозалежності між розвитком двох найбільших економічних систем.

Ключові слова: США, Китай, партнерство, економічне зростання, суперництво, фінансова криза, інвестиції.

Аннотация. В статье рассмотрено стратегическое партнерство между США и Китаем в экономическом контексте глобализационных процессов. Проведен анализ основные причины сотрудничества и недоверия, которые определяют характер двустороннего партнерства. Сделано акцент основное внимание на взаимозависимости между развитием двух крупнейших экономических систем.

Ключевые слова: США, Китай, партнерство, экономический рост, соперничество, финансовый кризис, инвестиции.

Annotation. The article deals with the strategic partnership between the USA and China in the context of economic globalization. The main reasons for cooperation and nonconfidence, which determine the nature of the bilateral partnership, are analyzed. The main attention is emphasized the interdependence between the largest economies' development of the both countries.

Keywords: USA, China, partnership, economic growth, competition, financial crisis, investment expenditures.

Постановка проблеми. Система міжнародних відносин на початку XXI ст. характеризується кардинальними змінами як на глобальному, так і на регіональному рівнях, що спостерігається у Східноазійському регіоні. У складних умовах глобалізації Китай демонструє неймовірні досягнення у сфері економічного розвитку та продовжує обстоювати національні інтереси. За рахунок тривалого економічного зростання, Китай став другою за величиною економікою у світі. Важливою особливістю китайської стратегії розвитку на перших етапах зростання був інтерес до іноземних капіталовкладень, новітньої техніки та технологій, який став поштовхом до розвитку американсько-китайських відносин. Сьогодні через розмір економік двох країн, двосторонні економічні відносини та економічні рішення Сполучених Штатів та Китаю мають великий вплив на світову економіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чимало експертів розглядає економічне зростання Китаю як основний чинник порушеної рівноваги сил на міжнародній арені. Серед дослідників, які оцінюють майбутнє американсько-китайських відносин варто відзначити Ф. Бергстен, Б. Гілл, Н. Ларді, Д. Мітчелл, А. Ашимбаєва, Е. А. Козловського, Р.П. Маркушина, І.М. Панарін. Проблема розширення міжнародних зв'язків Китайської Народної Республіки присвячені праці В. Г. Гельбрас, В.Н. Молодін, З. Бжезинський, Т. Бюсселен.

Формування основних елементів механізму двосторонніх відносин аналізуються у роботах А. А. Лукіна, В. Шекоян, Р.Б. Зелік, А.І. Уткіна.

Невирішена частина загальної проблеми. Китайсько-американські відносини охоплюють широкий спектр глобальних, регіональних та двосторонніх питань. Ці відносини між країнами є непростим явищем, яке сформувалось у процесі історичного розвитку: Китай лише нещодавно закріпився серед великих держав, в той час як Сполучені Штати продовжують залишатись наддержавою. Поглиблення торгово-економічної співпраці

сприятиме збільшенню рівня життя китайського народу та створенню ще більшої кількості робочих місць в США.

Мета статті. Метою роботи є виявлення основних особливостей економічного партнерства між Китаєм та Сполученими Штатами, яке може призвести до іншого виду відносин між цими країнами, а саме до суперництва, яке не залишиться непомітним для регіональної та глобальної міжнародних систем. Для досягнення визначеної мети необхідно з'ясувати характер, причини та наслідки партнерства між країнами. Необхідним вбачається розкриття взаємозалежності економік у зростанні в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Відносини між Сполученими Штатами і Китайською Народною Республікою (КНР) протягом тривалого періоду були надзвичайно складні. Екстремальна ворожість перетворилася на пряму військового конфлікту в Кореї. Зближенням на початку 1970-х стало стратегічне партнерство в період другої половини «холодної» війни - партнерство, яке часто розвивається у «натягнутих» відносинах сьогодення. На даний час і в найближчому майбутньому Китай буде представляти один із ключових напрямків американської зовнішньої і міжнародної економічної політики.

Наприкінці 60-х, у самий розпал «холодної» війни Сполучені Штати та Китай відкрили переговори на зближення. Для Китаю такі відносини означали отримання кращої противаги у прикордонних зіткненнях з Радянським Союзом у 1969 р., не менш важливе значення вони мали й для США, які шукали способи збільшити свої позиції проти Радянського Союзу у «холодній» війні.

Проте, з розпадом Радянського Союзу країни втратили спільного ворога, а Сполучені Штати стали світовим гегемоном. Напруженість у відносинах почалась зі зростанням Китаю як глобальної економічної потужності та поширення його впливу в багатих природними ресурсами територіях Африки. За часів Мао Цзедун Африка відігравала велику роль для Китаю, в політиці якого був присутній дух Бандунзької конференції, з ціллю досягти найбільш сприятливої співпраці з країнами континенту. У період «холодної» війни він надавав військову допомогу партизанським рухам в Африці, проте на відміну від наддержав, Китай не мав можливості підтримувати вплив у регіоні. З відходом Мао Цзедун від влади присутність Китаю в Африці зменшилась. І лише у 90-х рр. XX ст. Африка знову стала пріоритетним напрямком зовнішньої політики КНР, яка стала головним реципієнтом китайських інвестицій. З метою зменшення залежності від імпорту енергетичних ресурсів з Близького Сходу, КНР почала розвивати торговельні відносини з африканським континентом. Розширення відносин з африканськими країнами призвело до зіткнення з інтересами США. Прикладом зіткнення стали постачання суданської та лівійської нафти з країн які знаходились під санкціями Сполучених Штатів. Варто зазначити, що результати китайської експансії – вражаючі: за період з 2000 до 2006 рр. торговий оборот виріс у 5 раз (з 10 до 55.5 млрд.дол.), а в 2010 р. він перевищив 114 млрд.дол. [5] Тим не менш, боротьба за освоєння нових ресурсів не стала приводом до розриву відносин між країнами, і навіть більше країни запевняють, що між ними не існує стратегічної конкуренції, яка б могла спровокувати конфлікт. Китай та США – важливі партнери для африканського континенту, які допоможуть мобілізувати капітал та скоротити борги.

У відносинах між країнами постало питання про те, оскільки Китай зростає в економічному та військовому потенціалі, то США та Китай можуть регулювати свої відносини таким чином, щоб уникнути виснажливого суперництва та конфліктів, які у свою чергу можуть супроводжуватись появою нових непорозумінь у майбутньому. Сполучені Штати та Китай вже втягнуті до, як назвав американський президент Б. Обама «дружньої конкуренції».[2] Деякі аналітики вважають конфлікт із Китаєм неминучим, інші – наприклад історик гарвардського університету Джозеф С. Най Молодший, стверджує, що «віра у неминучість конфлікту може стати однією з його причин»[7, с.8]. Враховуючи історію та можливості своєї економіки та світу, лідери обох країн неодноразово запевняли, що вони не хочуть ворогувати і готові працювати разом навіть там, де їхні інтереси перетинаються та спробувати знайти способи регулювання протиріч.

Економічні системи Сполучених Штатів Америки та Китаю займають перші місця за величиною у світі як на основі номінальної кількості доларів, так і паритету купівельної спроможності, хоча економіка Сполучених Штатів у три рази більша ніж у Китаї. Сьогодні Китайська Народна Республіка є рушійною силою глобального економічного зростання. Крім того, він став важливим економічним центром Азії. Китай є другим за величиною торговельним партнером США, найбільшим постачальником імпорту (імпорт з КНР становить 19% всього імпорту США), третім найбільшим експортним ринком (експорт до Китаю 7% від усього експорту США) і другим за величиною експортним ринком сільськогосподарської продукції.

Від американсько-китайської співпраці найбільше виграють бізнес-еліти, адже враховуючи низьку заробітну платню китайського робітника і рівень скорочення робочих місць у США, економічний ефект для трудового населення є вагомим.

Китай та Сполучені Штати сильно взаємозалежать, оскільки володіють величезними державними резервами американських доларів та користуються профіцитом у торгівлі зі США, який обраховується сотнями мільярдів доларів щорічно. Значна частина прибутку КНР вкладається у американські долари та цінні папери, номіновані в доларах, сума якого перевищує \$ 800 млрд., що зробило КНР найбільшим кредитором США. За таких обставин у випадку загострення відносин між країнами, Китай несе велику загрозу для Штатів, володіючи такою сильною економічною зброєю. Звернувши увагу на платіжний баланс Китаю, можна помітити, що сама фінансова система КНР не дозволяє витрачати іноземну валюту в Китаї, таким чином, наче позбавляючи вибору, окрім як вкладати таке позитивне сальдо за поточними розрахунками за кордон, а економіка Сполучених Штатів є настільки великою, що має можливість поглинути усю накопичену Китаєм іноземну валюту.[7] Проте, коли у 2008 році, на початку фінансової кризи Росія запропонувала Китаю скинути облігації двох напівдержавних

іпотечних американських агентств, КНР відмовилась, чим запобігла дестабілізації американського фінансового ринку. [3]

Китайська сторона у свою чергу вимагає більших можливостей доступу до тих технологій, експорт яких Сполучені Штати обмежують через пересторогу безпеки, а також інших економічних причин. Пекін прагне до отримання більш широких прав та можливостей інвестувати в економіку США, які на даний момент мають ті країни, економіка яких цілком відповідає ознакам ринкової.

Заради партнерства американська адміністрація готова була піти на величезні поступки для китайської сторони. Мова йде про американську пропозицію поділити світ між Сполученими Штатами та Китайською Народною Республікою, створивши «Велику 2». Заради цього зближення президент Обама принципово ухилився від традиційної критики, яка стосувалася питань демократії та прав людини в Китаї, відмовився від зустрічі з Далай-ламою, духовним лідером сепаратистських рухів та міжнародним символом боротьби тибетців за незалежність, та запропонував Пекіну близьку політичну та технологічну співпрацю у боротьбі з глобальним потеплінням. Китай не прийняв американську пропозицію, аргументуючи тим, що Китай – країна, що розвивається з великою кількістю населення, якій потрібно подолати довгий шлях для отримання статусу розвинутої держави. Вень Цзяобао нагадав, що Китай дотримується послідовного проведення незалежної зовнішньої політики світу і не стане вступати у об'єднання з іншими країнами чи блоками країн. Глобальні світові проблеми повинні вирішуватись усіма державами, а не однією чи двома країнами. Відмова китайського уряду спровокувала загострення американо-китайських відносин на початку 2010 року, що вилилось у реалізації постачання зброї на суму 6.4 млрд. доларів до Тайваню, провінції зі своїм самоврядуванням, яку Китай прагне приєднати до своєї території. [10, с.67]

Через нещодавню фінансову кризу, основна увага лідерів «Великої 20» зосередилась на необхідності корінної перебудови світової економіки, яка лягла найбільшим тягарем на Сполучені Штати та Китай. Двом країнам потрібно об'єднати зусилля, щоб запобігти тривалій глобальній рецесії. Обидві країни оголосили про прийняття пакету заходів для стимулювання економіки. Сполучені Штати вкотре покладалися на стимулювання попиту, а Китай – на здійснення інвестицій. Це, звичайно, природна реакція на нагальні проблеми, але з плином часу Штати повинні стимулювати накопичення та активізувати інвестиції, а Китай розпочати нарощування споживання, а не тільки виробничі потужності.

На початку 2009 р. Китай розпочав підготовку другого пакету стимулюючих заходів, який був направлений, насамперед, на нарощення купівельної спроможності небагатих споживачів, а також створення нематеріальної інфраструктури у сфері обслуговування та матеріальної інфраструктури – з метою усунення проблемних місць, які створюють перешкоди економічному зростанню, що у свою чергу повинно забезпечити підвищення продуктивності. Завдання США визначалось у послідовному проведенні політики у грошово-кредитній сфері та в області реструктуризації активів, спрямованої на «перезавантаження» фінансової системи, щоб посприяти реалізації заходів зі стимулювання економіки. На додачу обидві країни зобов'язалися утримуватись від протекціонізму і надавати допомогу соціально-незахищеним верствам населення бідних країн. Крім того, в центрі американсько-китайської домовленості було поставлено питання щодо вирівнювання структурної диспропорції між споживанням та накопиченням в економіці обох країн.

США володіє найбільшим торговим дефіцитом товарів та послуг, а Китай запускає найбільший профіцит у світі. Такі величезні дисбаланси у світовій економіці створюють загрозу для нормального функціонування глобальної економіки, тому Сполученим Штатам необхідно більше зберігати і менше споживати, в той час як Китай повинен знизити свою залежність від експорту та інвестицій в інфраструктуру і почати більше споживати. У доповіді Міжнародного Валютного Фонду за жовтень 2010 р. вказується, що відбулися певні успіхи: китайський внутрішній попит зріс на 13% у 2009 році через скорочення профіциту китайських поточних операцій у 2009 р. [8] Китай у п'ятирічному плані на 2011-2015 р. визначив подальший курс саме на розвиток внутрішнього споживання. Ще одним етапом було проведення в Китаї реформ у напрямку вдосконалення системи соціального захисту, підвищення рівня заробітної плати та ефективності сфери послуг, надання екологічно безпечного характеру системі цін на природні ресурси та господарської діяльності компаній – все це здатне привести до зростання споживання та імпорту. Зокрема, Китаю потрібно розвивати вітчизняний банківський сектор у напрямку більш якісного обслуговування малих та середніх підприємств, в тому числі й за допомогою установ мікрофінансування. Китаю слід відкрити для конкуренції галузі, де існує олігополія, наприклад, електрозв'язок. Подальша лібералізація торгівлі і режиму інвестицій в сферу послуг підвищить конкурентоспроможність і продуктивність ринків Китаю, зменшить напруженість у сфері торгівлі. Проте, якщо ж Китай не піде на збільшення імпорту, виникне небезпека того, що корекція прийме характер різкого та болючого падіння обсягів експорту. При такому збільшенні споживчого попиту на внутрішньому китайському ринку, відкриються нові можливості для американського виробника, що в результаті може призвести до створення нових робочих місць у США.

Сполучені Штати, зі своєї сторони, повинні знову збалансувати накопичення та споживання. США більше не можуть дозволити собі повернутися до часів нестримного споживання, яке поглинало все без залишку. Необхідно знову приборкати дефіцит бюджету, зростання якого викликано, головним чином, витратами на програми допомоги. Крім того, щоб США і надалі мали можливість залишалися провідною в економічному відношенні державою світу, країні необхідно інвестувати в освіту, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи та нові технології, і, разом з тим, залишатися відкритою для інвестицій, товарів, нових ідей і талановитих людей. Таке коригування більш істотно допоможе зменшити ризик сповзання глобальної економіки до колапсу. [4]

Тим не менш, після проведення ряду узгоджених заходів, КНР критикує Сполучені Штати за нездатність вирішити свої частини завдання у відновленні рівноваги за рахунок значного зниження довгострокового боргу.

Незважаючи на критику, Вашингтон прагне до співпраці з Пекіном у боротьбі з глобальною фінансовою кризою та з метою відновлення порушеної рівноваги світової економіки. Затяжні наслідки світової фінансової кризи 2008-2009 рр. не залишилися непомітними на американській економіці, і тим посприяли необхідності зі сторони США досягти так званих рівних умов для американських фірм, які ведуть справи у Китаї та торгують з ним.

Ще однією причиною прагнень Сполучених Штатів до співпраці з КНР є вирішення безлічі питань, пов'язаних з двосторонньою торгівлею та інвестиціями, особливо пов'язаних з китайською валютою та промисловою політикою. На зустрічах між американськими та китайськими офіційними особами протягом 2010 року, домінуючим завданням було врегулювання Китаєм своєї національної валюти, юаня. Китайський уряд дозволив своїй національній валюті зрости на 21% по відношенню до долара у період 2005-2008 рр., але з тих пір як Китай втрутився у валютні ринки, обмінний курс юаня почали тримати на рівні, який вважається заниженим щодо світових валют. [6]

Штучне знецінення курсу юаня робить китайський експорт у світі дешевшим, а імпорт – значно дорогим для китайських споживачів. Міністерство фінансів стверджує, що значне подорожчання валюти КНР допоможе зупинити аутсорсинг робочих місць в США і зробити американські товари та послуги більш конкурентоспроможними у глобальному масштабі. Китайські чиновники у свою чергу заперечують, що основна причина американського глобального дисбалансу торгівлі саме через низький курс юаня, стверджуючи тим самим, що США, зосередивши увагу на грошовій емісії, прагнуть звинуватити Китай у всіх невдачах недостатньої американської конкурентоспроможності, а також у проблемах всієї світової економіки, в тому числі і Сполучених Штатів.

Китайський центральний банк в червні 2010 року оголосив курс на підвищення гнучкості курсу юаня. З того часу уряд дозволив національній валюті зростати на рівні 6% у номінальному вираженні щороку. [8] Не виключено, що подальша реалізація Китаєм політики щодо росту обмінного курсу національної валюти може призвести до формування внутрішніх інфляційних процесів та збільшення ризиків, пов'язаних з оцінкою наявних промислових активів, що у підсумку негативно позначиться під час оцінки даних щодо економічного розвитку країни. Тим не менш, американська адміністрація продовжує наполягати, на швидшому зростанні вартості китайської національної валюти, яка, начебто, призводить до значного дефіциту США у торгівлі з Китаєм, який у минулому році досягнув \$273 млрд. Проте, якщо вартість китайської валюти буде істотно зростати, американські споживачі зіткнуться зі зростанням цін на широкий спектр товарів, які зараз імпортуються з Китаю, а американські заводи, швидше за все – з більш високими витратами на сировину та матеріали китайського виробництва.

Крім того, вартість юаню не є головною причиною такого дефіциту; і у випадку, виконання вимог Сполучених Штатів зі сторони Китаю, малоімовірно, що це суттєво вплине на характер торгівлі між сторонами. [11] По-перше, світова економіка продовжує бути орієнтованою на долар, тому в умовах циклічного зниження та підйому курсу долара, ревальвація юаню матиме тимчасовий ефект. По-друге, зароблені Китаєм гроші від вигідного експорту у США,кладаються у американські ж цінні папери, даючи змогу уряду Сполучених Штатів фінансувати дефіцит бюджету.

Беручи до уваги усі події, які відбуваються в умовах глобалізації Китай намагається орієнтуватися не на одну валюту, прикладом цього є домовленість між Пекіном та Москвою про поширення операцій в рублях та юанях у двосторонній торгівлі. Ще наприкінці 2010 року біржі Китаю перейшли на прямі розрахунки в юанях та рублях без конвертації через долар. Загалом, до цієї домовленості між Пекіном та Москвою підштовхнули Сполучені Штати, які безупинно продовжують виражати негативне ставлення до штучного заниження курсу юаня. У відповідь, КНР за підтримки Росії вирішила перейти в наступ, оголосивши про прагнення створити азійський валютний простір, де б китайський юань перетворився у лідируючу торгову валюту для внутрішнього бізнесу в Азії вже найближчим часом. Проте Сполучені Штати мають приховану зброю проти Китаю, від використання якої може постраждати вся економіка країни. Справа в тому, що, в період фінансової кризи, коли усі країни боролися з врегулюванням національних економік, Китай зумів заробити великі кошти, які вкладав у долари. Хоча тримає він ці запаси не власне в доларах, а в деяких дохідних інструментах, деномінованих в цій самій валюті та по яких несе зобов'язання уряд країни-емітента резервної валюти. У випадку з долларом - це облігації держказначейства США (і частково іпотечні облігації, гарантовані урядом). У випадку, якщо американці забажають звести рахунки з Китаєм достатньо просто трохи додрукувати доларів і розрахуватися за боргами. Курс долара при цьому впаде. Але Вашингтон це не турбує, адже він завжди може «намалювати собі ще». [1]

В 2011 р. Китай виступив з різкою критикою американського уряду через його неспроможність попередити падіння кредитного рейтингу та необхідністю для світу іншої резервної валюти, спроможної замінити долар. Таку ідею підтримала російська влада, пропонуючи як варіант свою національну валюту – російський рубль.

Однак, через стару взаємну недовіру, американо-китайські відносини залишаються наполегливими. Така недовіра частково пов'язана з різними політичними системами двох країн. Сполучені Штати не схильні до авторитарної політики китайського уряду, до періодичних жорстких придушень інакомислення і безперервного правління комуністичної партії у період після закінчення «холодної» війни, яке у світі уже вважається спадком минулого. Безперечно, дискусії між Сполученими Штатами щодо правозахисної та гуманітарної тематики ще

не скоро завершаться, оскільки походить з відмінним для обох сторін цивілізаційних засад, категорій індивідуалізму, прав особистості та ролі держави.

Незважаючи на цілковиту відмінність соціально-економічної системи КНР від американської, вона увібрала цілу низку базових соціальних та економічних цінностей Заходу. Відмовляючись копіювати західний досвід державного управління, Китай не протиставляє себе Сполученим Штатам як економічну та політичну систему, яка переважає та веде конкурентну боротьбу із західною системою. За таких умов співіснування Китаю та США є більш стабільними та безпечними, ніж Москви та Вашингтону у період «холодної» війни. На думку політолога Р. Каплана «Китай поєднує в собі елементи гранично модернізованої економіки західного зразка з успадкованою від стародавнього Сходу цивілізацією». [10, с.70] За своєї неоднозначної економічної системи, яка розбудована у КНР, керівництво економічного блоку китайського уряду користується репутацією одного з найбільш професійних у світі.

Велика частина еліти комуністичної партії в Китаї вважає, що США прагнуть обмежити економічне зростання Китаю; дехто вважає, що Сполучені Штати прагнуть дестабілізувати Китай, шляхом нав'язування багатопартійної демократії та усунувши Комуністичну партію від влади.

Різні економічні моделі двох країн також стали приводом для недовіри. У США вважають, що Китаю вдалося досягти таких економічних успіхів, граючи не завжди чесно і не за встановленими правилами. Така критика вказує на сильну залежність росту китайської економіки від експорту і на політику уряду КНР щодо збереження китайської валюти штучно слабкою, зокрема, щоб зробити китайський експорт більш привабливим для країн-імпортерів. Іншим спірним питанням є китайська промислова політика, яка має намір посприяти китайським вітчизняним фірмам збільшити конкурентоспроможність шляхом дискримінації по відношенню до іноземних фірм, а також нездатність або небажання Китаю запобігти порушенням іноземної інтелектуальної власності китайськими громадянами.

Також відзначається обмежений доступ на китайський ринок американського бізнесу розваг, особливо кінопродукції. До того ж в Китаї відчувається брак свободи медіа та Інтернет, що заважає формуванню вільного ринку. Ці претензії потребують окремого розгляду в рамках регулювання СОТ, членом якого Китай став у 2001 р., однак це не завадило китайському уряду виділити низку галузей, переважно у сфері телекомунікацій та інформаційних технологій, в яких передбачалося посилити державну власність та контроль.

Втрати американських фірм від порушення прав інтелектуальної власності оцінюються у мільярдах доларів щороку, і лівова частка порушень припадає саме на Китай. Виникають сумніви, що певні продукти американського виробництва, наприклад, комп'ютерні програми, користувалися б таким самим попитом, якщо продавалися лише в оригінальних, не «піратських», версіях, адже платоспроможність китайського суспільства, незважаючи на високий рівень розвитку економіки, залишається низькою. Звичайно, уряд Китаю намагається покращити справи у цій сфері, свідчення чого є підписання ряду угод зі Світовою організацією інтелектуальної власності щодо регулювання дотримання авторських прав певних видів продукції. Останнім часом кількість позовів про порушення прав інтелектуальної власності у судах Китаю виросла, зокрема за минулий рік аж на 40%. Тим не менш, розглядаючи останні події на міжнародному рівні, кількість подібних процесів за участю зарубіжних компаній так і не збільшилась. На думку Верховного суду з прав інтелектуальної власності, зростання кількості справ про інтелектуальну власність свідчить про посилення ефективності правового захисту населення і зростання обізнаності з юридичних питань. Китай не без тиску з боку Сполучених Штатів та інших держав намагається протистояти ігноруванню прав інтелектуальної власності і боротися з виробництвом підробок та припинення дій недобросовісної конкуренції. За допомогою посилення захисту прав інтелектуальної власності влада Китаю розраховує стимулювати інноваційні розробки і створити компанії, здатні вижити в умовах глобальної конкуренції.[7]

Як найбільший імпортер китайських товарів, США занепокоєні методами зниження собівартості продукції КНР. Особливо це стосується дитячих іграшок та продуктів харчування. Подібні виробничі недотримання стандартів Сполучені Штати сприймають як порушення умов американо-китайської торговельно-економічної співпраці. Яскравим прикладом став скандал з сухим молоком, у якому був знайдений меланін, за допомогою якого Китай намагався збільшити вміст білка у продуктах. Результатом стали заклики Всесвітньої організації здоров'я та Світової продовольчої програми ООН до країн світу приділяти більше уваги безпеці харчових продуктів, а у Штатах з продажу було вилучено ряд китайських товарів, що містили у собі заборонені в країні інгредієнти. Білий дім оголосив про створення робочої групи, яка займатиметься питаннями безпеки імпорту.

Зі свого боку, офіційні особи КНР піддали критиці Сполучені Штати за їх високий рівень споживання, низький рівень заощаджень, довгостроковий борг, передбачуваний протекціонізм та вільної від обов'язків грошової політики.

Висновки. На сучасному етапі американо-китайське торгово-економічне партнерство вступає у ключовий етап. Китай вже став другим по величині економічним гравцем світу, тому співпраця між двома країнами може створити хорошу основу для поступового розвитку глобальної економіки.

Насправді китайці всіма шляхами намагаються забезпечити своє домінування в тих регіонах і країнах, від яких самі в чомусь залежать. Африка та арабський Схід, а також Центральна Азія і Росія цікавлять його як джерело енергоресурсів для підживлення економіки, що зростає, Південно-Східна Азія — як транзитний коридор, через який здійснюється лівова частка поставок сировини і товарів у Китай та з Китаю, більшість інших країн світу — як джерела будь-якої іншої природної сировини, розвинений світ (Європа, Америка та частково

Росія) — як постачальники передових знань і технологій. І, нарешті, практично весь світ — як ринок збуту китайських товарів.

Справді, Китаю потрібний весь світ, щоб забезпечити власне процвітання. Без усього цього модель китайського розвитку була б приречена на провал. І що найдивовижніше — світ уже давно погодився грати з китайцями в цю гру за неписаними, але дуже вигідними для Китаю правилами, віддаючи йому часом найкраще та одержуючи натомість товари з ярличками *Made in China*.

У відносинах зі Сполученими Штатами основними пріоритетами для Китаю є дисбаланс у світовій економіці, які зберігають свої ринки відкритими для китайського експорту та усувають бар'єри для китайських інвестицій. Китай сподівається переконати Сполучені Штати у наданні пільг китайським компаніям, які зроблять їх менш вразливими до американських антидемпінгових заходів. Китай також прагне змінити систему американського експортного контролю, щоб отримати більше можливостей для купівлі передових технологій у Сполучених Штатах.

Економісти стверджують, що світовий торговий баланс є більш характерною ознакою здорової економіки, ніж двосторонні баланси. Багато американських аналітиків вказують, що американський дисбаланс пов'язаний саме з двосторонньою торгівлею товарами з Китаєм, щоб наголосити на недобросовісному досвіді діяльності у торговельних відносинах та знеціненій національній валюті та вплив Китаю на економіку США.

Китайські офіційні особи, які наводять інші показники двостороннього торговельного дефіциту, ніж США, зазвичай прагнуть перекласти частину провини за дефіцит торгового балансу в США, критикуючи американський контроль на експорт передових технологій. Також стверджують, що різке збільшення експорту у США відобразиться на змінах у виробництві з іншими країнами у Китаї, з багатьма виробленими у Китаї продуктами, включаючи елементи, виготовлені у інших країнах, але при розрахунку вважаються китайськими.

Диспропорції в економіці Китаю і США можна усунути тільки поступово. Але необхідно взятися за вирішення цих проблем. Поновлення на основі стимулювання споживання в США і надання «дешевих» кредитів, що фінансуються за рахунок сформованих за кордоном накопичень, призведе до повторення колишніх помилок і загрожуватиме небезпечними наслідками для світових ринків і світової політики. І якщо Сполучені Штати і Китай очолять процес пошуку вирішення сьогоднішніх проблем, їм буде необхідно одночасно формувати контури за-втрашньої світової економіки.

Список використаних джерел:

1. Акімонова Г., «Доллар, юань и парадоксы» 18.11.2010 - <http://versii.com/news/219121/>
2. Білий Дім, Офіс Прес-Секретаря, «Прес-конференція президента Обами і голови Китайської Народної Республіки», прес-реліз, 19 січня 2011, <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/01/19/>
3. Ілляшенко А., «США – Китай: от любви до ненависти один шаг», 3.02.2010, <http://www.rosbalt.ru/main/2010/02/03/709562.html>
4. Роберт Б. Зеллик, Дж. И. Линь, Восстановление мировой экономики зависит от американо-китайского «дуэта», // Washington Post, - 6.03.2009р.
5. Т. Бюсселен, «Китай в Африке: новая колонизация или важный вклад в развитие африканской экономики?» <http://left.ru/2009/6/busselen188.phtml>.
6. C.Fred Bergsten, “We can fight fire with fire on the renminbi”, Financial Times, October 3, 2010.
7. Derek Scissors, Chinese Investment in the U.S.: \$ 2 Trillion and Counting, The Heritage Foundation, blog post, Washington, DC, March 1, 2011, [http://www.heritage.org/Research/Reports/2011/02/Chinese-Investment-in-the-US-\\$2-Trillion-and-Counting](http://www.heritage.org/Research/Reports/2011/02/Chinese-Investment-in-the-US-$2-Trillion-and-Counting).
8. International Monetary Fund, World Economic Outlook, Washington, DC. October 2010, p.4, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/pdf/text.pdf>.
9. Joseph S. Nye, Jr., Joseph S. Nye, Jr., “The Future of American Power. Dominance and Decline in Perspective”//Foreign Affairs. – 2010. – Vol.89. - №6. – P.6-12.
10. Kaplan R.D. The Geography of Chinese Power. How Far Can Beijing Reach on Land and at Sea?//Foreign Affairs. – 2010. – Vol.89. - №3. – P. 64-75.
11. Keidel, A. China's Economic Rise – Fact and Fiction//Carnegie Policy Brief. – 2008. – №61. – P.4-6.